

УДК 336:22

О. С. БАЗАЛЄВА, студентка, НТУ «ХПІ»

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ БЮДЖЕТНОГО ВІДШКОДУВАННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ В УКРАЇНІ

В статті наведено проблемні аспекти бюджетного відшкодування податку на додану вартість, визначено основні схеми незаконного відшкодування та наведено пропозиції для поліпшення поточної ситуації.

Ключові слова: податок на додану вартість, бюджетне відшкодування, податкове зобов'язання, податковий кредит.

Постановка проблеми. Податок на додану вартість (далі ПДВ) є бюджетоутворюючим податком України. Але через несумлінне використання умов бюджетного відшкодування він може стати бюджетовитратним. Значна сума коштів незаконно виводиться з бюджету в вигляді бюджетного відшкодування, що ставить більшість підприємців у складну непрогнозовану ситуацію. Створюються складні схеми незаконного відшкодування ПДВ, члени яких нічого не сплачують до бюджету, а лише виводять грошові кошти злочинним шляхом.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Недосконалість механізму відшкодування ПДВ веде до непривабливості України з боку інвестора, сприяння неконкурентоспроможності українських експортерів на міжнародному ринку і т. д. Так О. Є. Власова висловлюється за своєчасне відшкодування ПДВ експортерам для їх ефективної роботи. А, наприклад, Кулик П. Л. пропонує часткову відміну відшкодування ПДВ грошовими коштами.

Метою статті є дослідження проблемних аспектів відшкодування ПДВ та винесення пропозиції щодо часткового унеможливлення розкрадання Державного бюджету України шляхом незаконного відшкодування ПДВ.

Виклад основного матеріалу. ПДВ – це непрямий загальнодержавний податок, що стягується з суб'єктів підприємницької діяльності, що є платниками цього податку, на суму приросту вартості продукції, створеної цим суб'єктом підприємницької діяльності [1, с. 14].

Роль ПДВ в структурі доходів Державного бюджету України є ключовою, що дається в знаки з таблиці, наведеної нижче. Беручи до уваги останні 5 років видно, що ПДВ має стабільно високу роль в формуванні доходів Державного бюджету [2].

Таблиця 1. Доля податку на додану вартість в доходах бюджету

	2008	2009	2010	2011	2012
Доходи бюджету	231931966	245309356	254995704	303875487	373960236,2
Відхилення значення відповідного року до попереднього	-	105,77%	103,95%	119,17%	123,06%
ПДВ в доходах бюджету	98628605,7	94839598	107135191	128457495	164125559,4
Відхилення значення відповідного року до попереднього	-	96,16%	112,97%	119,9%	127,77%
Роль ПДВ в формуванні доходу	43%	39%	42%	42%	44%

Базою оподаткування ПДВ є договірна (контрактна) вартість, що не може бути нижчою за звичайні ціни, враховуючи загальнодержавні податки і збори. Звичайною ціною визнається ціна товарів, робіт або послуг, що визначається сторонами договору, якщо інші умови її визначення не передбачені законодавством. Вважається, що така ціна відповідає рівню ринкових цін, якщо не буде доведено зворотне. Ринкова ціна – це такий вид цін, що склався на даний конкретний момент під впливом попиту і пропозиції та інших вагомих факторів ринку [3, ст. 14].

Податковий кредит – це грошова сума, на яку платник ПДВ має право зменшити податкове зобов'язання звітного (податкового) періоду. До нього можна відносити сплачений ПДВ за ввезені на митну територію України (також за договорами оперативного або фінансового лізингу), придбані, збудовані, споруджені або створені необоротні активи; отримані послуги, які надає нерезидент на митній території України та також, коли митна територія України є місцем постачання; придбані або виготовлені товари та послуги, також в разі їх ввезення на митну територію України. Дата виникнення податкового кредиту визначається першою подією: отриманням платником ПДВ товарів або послуг, якщо це підтверджено податковою накладною або списання коштів з

банківського рахунку платника ПДВ на користь сплати товарів або послуг [3, ст. 198].

Сума податку до сплати обчислюється як різниця між вхідним та вихідним ПДВ, тобто отриманого від покупців і сплаченого продавцям.

Але, якщо сума вихідного ПДВ більша ніж вхідного, тобто суми податкового кредиту перевищують суми податкового зобов'язання, то в такому випадку ми маємо справу з бюджетним відшкодуванням. Суб'єкти підприємницької діяльності України мають дві можливості отримання такого бюджетного відшкодування: зарахування таких сум на користь зменшення податкового зобов'язання в майбутніх періодах або шляхом отримання таких грошових коштів на свої банківські рахунки [3, ст. 200].

З наведеної нижче таблиці видно, що бюджетне відшкодування значно зменшує ефективність цього непрямиго податку, що складає майже третину від зібраного ПДВ. Причину цього неможливо однозначно визначити: це може бути і велика частка експорту з усіх операцій, або недостатньо ефективна діяльність національних товаровиробників [2].

Таблиця 2. Роль бюджетного відшкодування в надходженнях ПДВ

	2008	2009	2010	2011	2012
Надходження ПДВ	98628605,7	94839598	107135191,3	128457495,6	164125559,4
Бюджетне відшкодування ПДВ	32592692,8	36518500	27470600	39407000	47993500
Частка	33%	39%	26%	31%	29%

На прикладі представленого нижче рисунку розглянемо детальніше порядок утворення від'ємного та позитивного значення з ПДВ [3, ст. 200].

З цього рисунку проблемний аспект бюджетного відшкодування ПДВ проявляється на початковому етапі при заяві платником ПДВ від'ємного значення. Воно, як і в подальшому бюджетне відшкодування, може бути штучно створеним за рахунок співпраці з фіктивними фірмами. Також корумпованість контролюючих органів грає не останню роль. Так 1 березня 2013 року прес-служба Державної податкової служби оприлюднила такі дані, що київський зернотрейдер незаконно отримав з бюджету 4,4 млн. гривень з вини податківців, які зловживали службовим становищем. Під час проведення перевірки вони не відобразили дані про безтоварні операції зернотрейдера з фіктивним підприємством [4].

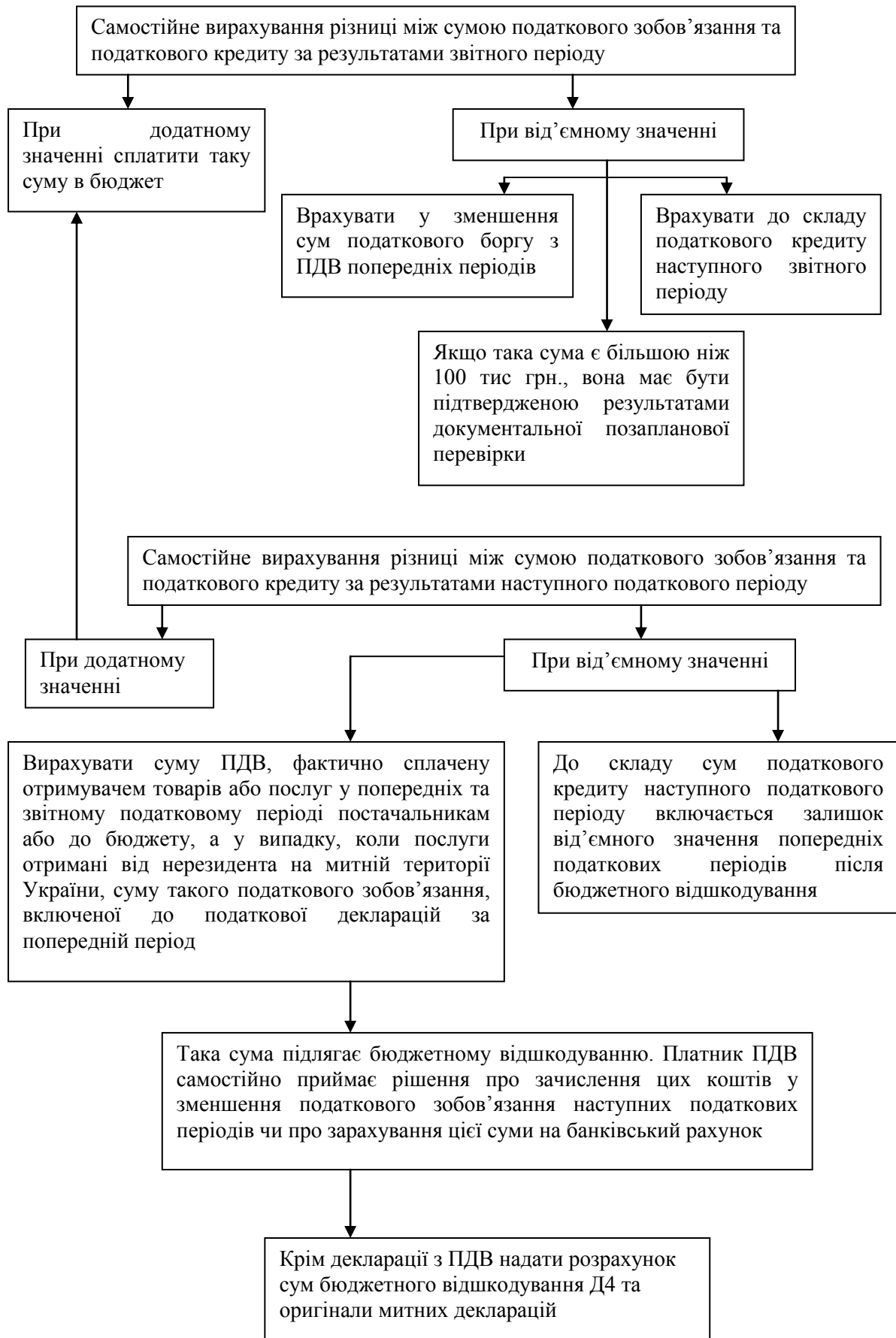

Рис. – Утворення бюджетного відшкодування

Моєю пропозицією є введення нової вимоги для отримання підтвердження від'ємного значення та бюджетного відшкодування ПДВ: сплата податкових зобов'язань, що є податковим кредитом суб'єкта підприємницької діяльності, його контрагентами, що підтверджуватиме законність такого бюджетного відшкодування. Тобто, при заяві платником ПДВ бюджетного відшкодування контролюючі органи повинні під час камеральної перевірки продивитися його додаток до податкової декларації з ПДВ Д5, визначивши контрагентів, деталі податкових накладних і включення податкового кредиту платника ПДВ до податкових зобов'язань контрагента, і факт сплати контрагентами їх податкових зобов'язань. Лише у випадку включення податкових зобов'язань, що є податковим кредитом платника ПДВ, та сплати контрагентами своїх податкових зобов'язань, платник ПДВ матиме право на отримання бюджетного відшкодування, в разі, якщо він відповідає всім іншим вимогам. Таким чином така пропозиція унеможливлуватиме певні схеми незаконного відшкодування ПДВ, таких як ланцюг пов'язаних фірм або участь фіктивної фірми, де жодні кошти не надходять в бюджет, а лише вимиваються шляхом злочинних дій. Крім цього бюджетне відшкодування не зможе бути більшим, ніж сума податкових зобов'язань, сплачених за даною операцією.

Висновки. Виявивши проблемні аспекти бюджетного відшкодування ПДВ, мною була зроблена пропозиція, яка частково унеможлиблює застосування незаконних схем отримання грошових коштів з Державного бюджету України та перешкоджає розвитку корумпованості контролюючих органів. Завдяки цій пропозиції держава буде в змозі вчасно відшкодовувати ПДВ, що сприятиме інвестиційному клімату та підвищенню конкурентоспроможності національного товаровиробника.

Список літератури: 1. *Золотько І. А.* Податкова система: навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 2005. – 204 с. 2. Закон України «Про Державний бюджет України на 2008–2012 роки» <http://zakon4.rada.gov.ua>. 3. Податковий кодекс України від 02.10.2010 року зі змінами та доповненнями. 4. З вини податківців київський зернотрейдер незаконно отримав з бюджету 4,4 млн. гривень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unn.com.ua/uk/news/1191505-z-vini-podatkiivtsiv-kiyivskiy-zernotreyder-nezakonno-otrimav-z-byudzhetu-4-4-mln-grn>.

Надійшла до редакції 04.05.2013

УДК 336:22

Проблемні аспекти бюджетного відшкодування податку на додану вартість в Україні / Базалева О. С. // Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми управління та фінансово-

господарської діяльності підприємства – Харків: НТУ «ХПІ». – 2013. – № 24(997). – С. 3–8. – Бібліогр.: 4 назви.

В статье приведены проблемные аспекты бюджетного возмещения налога на добавленную стоимость, определены некоторые схемы незаконного возмещения и сделано предложение по улучшению текущей ситуации.

Ключевые слова: налог на добавленную стоимость, бюджетное возмещение, налоговое обязательство, налоговый кредит.

In the article problematic aspects of the budgetary compensation are identified, some schemes of the illegal budgetary compensation are determined and a suggestion for improving of the current situation is done

Keywords: value added tax, budgetary compensation, tax credit, tax liability.

УДК 338.47:656.2.001.73

О. В. ВАСИЛЬЄВ, докт. екон. наук, Харківський національний університет міського господарства

ТРАНСПОРТ І ЗВ'ЯЗОК ЯК ЕЛЕМЕНТИ ІНФРАСТРУКТУРИ ВИРОБНИЧОГО СЕРЕДОВИЩА

Розглянуто проблеми основних складових виробничого середовища – транспорту і зв'язку. Визначено шляхи їх подальшого удосконалення.

Ключові слова: виробнича інфраструктура, транспорт, зв'язок.

Постановка проблеми. Одними з основних елементів виробничої інфраструктури виступають транспорт та засоби зв'язку для обслуговування виробництва [1]. На сьогодні в Україні переважають дороги з низькою пропускнуою спроможністю і нерозвиненим сервісом. Практично всі дороги пролягають через населені пункти, що не відповідають вимогам, які висувають до міжнародних транспортних коридорів.

Діяльність транспорту повинна визначати перспективи розвитку окремих регіонів країни, сприяти зростанню продуктивності суспільної праці, стимулювати залучення інвестицій, оптимізувати переміщення товарів, забезпечувати тенденцію позитивного розвитку рівня мобільності населення, завдяки чому прямо або опосередковано впливати на темпи економічного розвитку країни та регіонів. Це робить розвиток транспорту необхідною умовою розвитку національної економіки та всього народногосподарського комплексу і найважливішим елементом виробничої інфраструктури, а тому він повинен враховуватись у процесі визначення пріоритетів уряду. Так, у ЄС загальні